

# Dengang som i dag: Britisk imperiepolitik betyder hungersnød

*Den nuværende bølge af fødevaremangel og global hungersnød burde ikke overraske nogen, der kender til Det britiske Imperiums frihandelspolitiske historie. For at underbygge dette bringer vi her denne artikel fra Schiller Instituttets arkiver, skrevet i 1991. (Fra Schiller Instituttets Kampagneavis 8, sommer 2008)*

Af Paul Glumaz

## **Før Hitler var der Storbritannien og den britiske udhungringspolitik i Indien**

Mens mange ser med afsky på hungersnøden i Afrika, der er forårsaget af institutioner som Den internationale Valutafond (IMF) og GATT [forgængeren for Verdenshandelsorganisationen WTO -red.] samt kornkartellerne, er det få der er klar over, at briterne i det forrige århundrede var foregangsmænd for denne politik. Her følger en kort gennemgang af den britiske udhungringspolitik i Indien fra 1764 til 1914, hvor briterne bevidst anvendte hungersnød og fødevarekontrol som det væsentligste middel til at herske og regere.

For at forstå spørgsmålet om hungersnød i Indien, må man begynde med den kendsgerning, at Indiens klima er kendetegnet ved regntiden. Vejret følger et mønster, hvor et område i det meste af året har tørt vejr, hvorefter der kommer en periode med kraftig regn. I løbet af et årti udebliver regntiden mindst en gang i et område.

Traditionelt landbrug i Indien og andre lande tog altid højde for dette ved at lægge fødevarer til side lokalt i landsbyerne, som sikrede, at der ville være tilstrækkeligt med mad under tørkeår. De centrale myndigheder, hvad enten det var en hinduprins eller en stormogul, ville ophæve

skatteopkrævningen i denne økonomisk usikre periode. Før end det britiske styre var det indforstået, at hungersnød måtte undgås, hvis de centrale myndigheder skulle have nogen som helst berettigelse som hersker over et område. Briterne ændrede alt dette.

Som B. M. Bhatia skriver i sin bog fra 1967, »Famines in India« (Hungersnød i Indien): »Fra omkring begyndelsen af det 11. århundrede til slutningen af det 18., var der fjorten større udbrud af hungersnød«. Det er cirka to per århundrede. Under Det østindiske Kompagnis styre i perioden fra 1765-1858 var der seksten større udbrud af hungersnød, otte gange flere end normalt. Derefter, under det britiske kolonistyre fra 1859-1914, var der i Indien omfattende hungersnød gennemsnitligt hvert andet år, eller 25 gange mere end normalt før briternes herredømme! Mens resten af verdens befolkning voksede på grund af teknologisk fremskridt, forblev Indiens befolkning, før 1914, på 220 millioner i mere end hundrede år.

Udbredt hungersnød, stort set hvert andet år, forårsaget med fuldt overlæg, var i over et halvt århundrede ryggraden i britisk kolonipolitik i Indien.

Historien om briterne i Indien er historien om den forsætlige fremkaldelse af hungersnød. Disse udbrud af hungersnød var resultatet af Det østindiske Kompagnis politik. Denne politik indbefattede udplyndring ved hjælp af »landbrugsbeskatning«, åger og rendyrket slaveri overfor den indfødte befolkning.

Som vi skal se, nåede denne udplyndring en grænse i midten af det 19. århundrede, der førte til den første kamp for indisk uafhængighed, hvilket begyndte med Sepoy-Mytteriet. Efter den opstand udviklede det britiske koloniministerium, der overtog alle operationer fra Det østindiske Kompagni, en ny politik. Den nye politik drejede sig om at skabe vedvarende hungersnød i udvalgte områder, med det formål at tilvejebringe en masse sultende mennesker, der kunne bruges til slavearbejde, som briterne havde brug for til at opbygge infrastrukturen til det

britiske styre.

## **Det østindiske Kompagni**

Det britiske Østindiske Kompagni begyndte at overtage forvaltningen af Indien i 1764-65. Kompagniet blev udnævnt til diwan, eller guvernør, over området Bengalen af det skrantende stormogulrige. Briterne indtog Indien som forvaltere og skatteopkrævere for stormogulens hof.

Som skatteopkrævere havde de, antageligt griske, agenter for stormogulen inddrevet, hvad der svarede til £818.000 fra det bengalske område. I 1765-66, det første år under Det østindiske Kompagnis styre, var kompagniet i stand til at inddrive £1.470.000; i 1790-91 var dette beløb steget til £2.680.000. Ifølge Jean Beauchamps »British Imperialism in India«, skrev kompagniets chef i Indien, Warren Hastings, følgende til kompagniets hovedbestyrelse i London:

»På trods af tabet af mindst en tredjedel af indbyggerne i provinsen, og den deraf følgende nedgang i dyrkning, oversteg netto-opkrævningen i 1791 resultatet fra 1768... Det var naturligt at forvente, at skatteindtægterne også ville blive formindsket som følge af så stor en katastrofe. At det ikke skete, skyldtes, at disse med magt og vold blev opretholdt på samme niveau som tidligere«.

Den omtalte store katastrofe var måske den værste hungersnød i Indiens historie, som ramte provinserne Bengalen, Bihar og Orissa. Det anslås, at mindst ti millioner døde af sult. Omfanget af denne hungersnød var et direkte resultat af Det østindiske Kompagnis udplyndring.

## **Dyrkningsskat**

For at øge skatteindtægterne havde Kompagniet iværksat et

system, hvor det »udliciterede« retten til at beskatte jorden, den såkaldte »dyrkningsskat«. Skatteopkræveren havde ret til at inddrive så meget skat som muligt, eftersom han havde købt denne ret på en auktion. Den der blev beskattet, den registrerede jordejer kaldet zamindari, havde til gengæld lov til at opkræve så meget som muligt til sig selv og skatteopkræveren fra de fattige bønder, der dyrkede jorden. Zamandarien, der kun var forpligtet til at betale skat til Kompagniet, havde stort set total magt over al jorden og alle bønderne.

På grund af dette udplyndringssystem efterlod Kompagniet ingen reserver til de tider, hvor regntiden ville udeblive. Desuden blev intet eller kun lidt sat af til vedligeholdelse af bøndernes infrastruktur, så som overrislingsanlæg. Resultatet var skrækkeligt, eftersom mere og mere af Indiens landbrugsareal kom under Kompagniets styre.

Udtømmningen af Indiens rigdomme ved hjælp af dyrkningsbeskatningssystemet, ødelæggelsen af den hjemlige tekstilindustri ved hjælp af »frihandels-dumping« af britiske tekstilvarer, samt den opiumsbaseede plantageøkonomi, førte til sidst til heftig modstand fra befolkningen. Dette førte endelig til Sepoy-myteriet blandt zamindari'erne og andre, især blandt de der boede i områder, som ikke helt var under Kompagniets kontrol. Det knækkede næsten Det britiske Imperium.

Til slut blev Det østindiske Kompagnis styre i Indien afløst og erstattet af en generalguvernør og en koloniadministration. Kommissionen, som anbefalede denne ændring, drog den slutning, at problemet var mangelen på transport- og kommunikationsinfrastruktur, som var nødvendigt for at holde et så stort land besat. Kommissionsmedlemmerne drog også den konklusion, at der var brug for en herskende indisk klasse, der kunne fungere som mellemmænd for de britiske kolonialister.

## **Slavearbejdspolitik**

Storbritanniens koloniale tilsynsførere blev enige om behovet for opbygningen af en rudimentær infrastruktur, for at gøre deres styre og udplyndring af Indien mere effektiv. Men Imperiet havde et problem. Det foreslåede net af jernbaner og storstilede kunstvandingsanlæg var, i kolonialisternes øjne, for dyre. Derfor besluttede man at tvinge den allerede udplyndrede indiske befolkning til at betale for disse udviklingsprojekter.

Det gav et andet alvorligt problem. Indien havde på den tid ikke en fritstillet arbejderklasse, der kunne levere billig arbejdskraft til sådanne projekter. Indiens kaste-system omfattede alle. Som Bhatia dokumenterer i sin bog, gjorde den rituelle fordeling af varer på det lokale plan, baseret på lav- og kasteforbindelser, det uønskeligt for enkeltpersoner og familier at forlade dette system – især ikke for at blive slaver for de britiske jernbane- og kunstvandingsprojekter.

Den britiske løsning på dette problem var »hungersnødhjælp«. Briterne oprettede »nødhjælpsarbejde« til at bygge jernbanerne. En hungersnød ville skabe forhold, hvor en inder, stillet over for døden på grund af mangel på mad, ville blive tvunget til at »vælge« at gå til et nødhjælpscenter, ligesom et sultende offer i Afrika i dag vil gøre. Når det først var gjort, mistede personen imidlertid sine kasteforbindelser og -privilegier. Derefter ville han få at vide, at hvis han fortsat ønskede at spise, måtte han arbejde med at bygge jernbaner til gengæld for mad. Den normale ration på disse projekter var under minimumseksistens, ligesom i nazisternes arbejds- og koncentrationslejre. Efterhånden som gårdsdagens sultofre døde af udmattelse og langsom udsultning i jernbane- og kunstvandingsprojekterne, ville dagens nye sultflygtninge komme ind i dette såkaldte hungersnødhjælpssystem. I dag ville man lettere omskrevet kalde dette system for »fleksibilitet« i arbejdsstyrken.

Med fremkomsten af jernbaner blev det nemmere for handelsmænd at opkøbe mad og andre varer billigt, og i visse tilfælde selv når det var dyrt, og eksportere dem til England – ligesom da briterne lod irerne sulte under kartoffelsyge-hungersnøden i Irland i midten af 1840'erne, samtidig med at man eksporterede deres korn. Under disse forhold ændrede hungersnød- og mangelsituationerne karakter. Mens hungersnød tidligere havde været et regionalt problem, blev fødevarer under denne britiske politik overalt i landet en mangelvare, hvilket ramte de fattigste på en katastrofal måde. Det var disse hungersnødrampe fattige, der derefter fortsatte med at levere arbejdskraft til »nødhjælpsarbejdet«.

### **Åger og mellemmænd**

Opbygningen af jernbanerne bidrog også til at udvikle en klasse af indiske pengeudlånere, som blev mellemmænd for briterne. Det gjorde det endog muligt for briterne at kontrollere områder, der ikke var ramt af fejlslagen høst. Sådanne områder blev ramt af stærkt stigende priser på grund af efterspørgslen på deres fødevarer fra andre egne af landet. Pengeudlånerne ville så sælge britiske varer til inderne til oppustede priser og købe deres korn til lavpris. Derefter ville de sælge korn til høje priser, enten på de internationale markeder, eller til de selv samme folk i tider med hungersnød.

Eftersom disse transaktioner hovedsageligt blev udført på kredit, blev store dele af befolkningen gældsslaver til pengeudlånerne, hvis de altså var heldige nok at slippe for at arbejde i nødhjælpsprojekterne. Briterne spillede desuden dette system af gældsslaveri ud imod det traditionelle kastesystem, der aldrig havde måttet slås med sådanne uhyrligheder.

Dette system frembragte en klasse af pengeudlånere, der blev en magtfaktor, som briterne til dels kunne bruge som modvægt

til den lokale modstand i Indien mod deres styre.



*Det indiske oprør i 1857 blev slået brutalt ned af britiske tropper*

Omfanget af hungersnød over hele Indien kan måles på udbredelsen af jernbanesystemet. Der var 461 km jernbaner i Indien i 1857; 2560 km i 1861 og 5400 km i 1865; i 1895 var der 31.290 km og 55.550 km i 1914.

Med udbredelsen af jernbanerne og »nødhjælpen«, der byggede jernbanerne, steg korneksporten hastigt. Eksporten af ris voksede fra 571.500 tons i 1867-68 til 828.000 tons i 1877-78. Hvedeeksporten voksede 22 gange i samme periode, fra 11.960 tons til 254.920 tons. Denne politiks forbryderiske karakter ses tydeligt, eftersom der var omfattende hungersnød i 1876-78. Eksporten af ris nåede op over 1,2 mio. tons, og hvedeeksporten nåede et lignende niveau i 1891-92.

Den værste hungersnød var i 1896-97, som ramte 62,4 mio. mennesker. Dette resulterede ifølge Bhatia bl.a. i folkelig opstand og uro i Bombay imod fortsat eksport af korn, i en tid, hvor folk stod overfor hungersnød. Den indiske regering nægtede imidlertid at ændre sin fødevarepolitik, og holdt stædigt fast ved det synspunkt, at »så længe handelen frit kan følge sin normale kurs, vil det, selv i den værst tænkelige nødsituation, gøre mere skade end gavn at forsøge at gribe ind...«

Lyder dette bekendt? Den første Bush-regering under præsident George H.W. Bush [1988-1992 –red.] bekendtgjorde en ny verdensorden baseret på »frihandel« og en ende på »restriktioner« pga. landes national suverænitet. Efterhånden som fødevarer og andre basale ressourcer i stigende grad kommer under euro-angloamerikanske kartellers kontrol, vil det meste af verden få det, som Indien havde det under briterne. Bush' nye verdensorden er faktisk ikke ny, og hovedredskabet

til at herske i denne nye verdensorden er hungersnød og »nødhjælpsprojekter« til ofrene.

Hvis folk ikke vågner op, vil de en dag opdage, at de har mistet hus og hjem og deres kære lavtlønnede arbejde, og nu må stå i kø til suppekøkkenet – hvor man vil få at vide, at der ikke vanker noget suppe, før man går med i et eller andet arbejdsprojekt. Slavearbejde, hungersnød og statsstøttede narkobaroner, som Det britiske Østindiske Kompagni, vil blive herrefolket i denne nye verdensorden. Det er sket før!

Måske man nu vil betænke sig, når man ser dokumentarfilm om det »strålende britiske herredømme i Indien« på tv. Den britiske politik i Indien var intet mindre end bevidst folkemord. Vi står i dag overfor den samme politik, men denne gang i globalt omfang.

*Foto: Det britiske Imperium brugte fødevarekriser, som en del af deres politik*

*til at tvinge inderne til at arbejde gratis. Her er nogle af ofrene for den britiske politik*

Fodnote:

1. Dette skal dog ikke tages som en støtte til kastesystemet, som bør afskaffes.

Læs også: A 'Free Trade' Blight Caused the Irish Famine på:

[www.larouchepub.com](http://www.larouchepub.com)



